

Brüssel, 20.5.2019
COM(2019) 234 final

KOMISJONI ARUANNE

Komisjoni aruanne Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi vahehindamise kohta

{SWD(2019) 182 final}

Komisjoni aruanne

Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi vahehindamine

1. Programmi taust

Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (edaspidi „programm“),¹ mida rakendatakse otsese ja kaudse eelarve täitmise raames, on kavandatud selleks, et edendada kvaliteetset ja jätkusuutlikku tööhõivet, tagada piisav ja inimväärne sotsiaalkaitse, võidelda sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu ning parandada töötingimusi liikmesriikides ja teistes osalevates riikides (EFTA/EMP riigid,² ELi kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid).

Programmi käsitleva määrusega on kehtestatud ajavahemiku 2014–2020 rahastamispaketiks 919 469 000 eurot. Programmil on kolm tegevussuunda:

- programmi „Progress“ tegevussuund toetab poliitika väljatöötamist ja rakendamist – selle raames kogutakse poliitika kujundamist hõlbustavaid tõendeid, korraldatakse teabe jagamise ja vastastikuse õppega seotud tegevust, luuakse paremad tingimused sotsiaalseks innovatsiooniks ning aidatakse ELi ja riikide organisatsioonidel suurendada oma suutlikkust;
- EURESe tegevussuuna raames pakutakse töötajatele ja -andjatele teavet ja teenuseid ning viiakse ellu sihipäraseid liikuvuskavu, et võimaldada inimestel leida tööd mõnes teises ELi osas;
- mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna raames parandatakse haavatavate isikute ja mikroettevõtjate juurdepääsu mikrokrediidile ning suurendatakse mikrokrediidi andjate institutsioonilist suutlikkust.

Valdkonnaüleseid eesmärke, nagu sooline võrdõiguslikkus, diskrimineerimise ärahoidmine ning võitlemine vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, toetatakse igal tasandil.

2. Vahehindamise ulatus

Vahehindamise käigus hinnati programmi käsitleva määruse artikli 13 lõike 1 alusel ja kooskõlas parema õigusloome suunistega³ programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme ja programmi jätkuvat asjakohasust, programmi tõhusust ja vahendite kasutamist, programmi poliitika sidusust teiste vahenditega ning programmi Euroopa lisaväärtust. Samuti uuriti programmi juhtimist. Hindamise eesmärk oli esitada soovitusi selle kohta, kuidas muuta programmi juhtimist, et parandada tulevikus rakendamise tulemuslikkust ja aidata kaasa 2020. aasta järgseks perioodiks tehtavatele ettevalmistustele.

Hindamise raames vaadeldi Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi kohast tegevust ajavahemikus 2014. aasta jaanuarist 2016. aasta detsembrini. Hindamine hõlmas programmi kogu geograafilist kohaldamisala ja asjakohaseid sidusrühmi, eelkõige Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi komiteed, poliitikakomiteesid,

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:ET:PDF>.

² Island osaleb kõigis kolmes tegevussuunas, Norra osaleb vaid programmi „Progress“ tegevussuunas ja EURESe tegevussuunas, Liechtenstein ei osale Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmis üldse ning Šveits osaleb vaid EURESe tegevussuunas ja üksnes oma kulul.

³ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf>.

sotsiaalpartnereid, riikide ametiasutusi ja organeid ning ELi peamisi kodanikuühiskonna organisatsioone.

Uuringu läbiviimisel kasutati hindamisküsimustele vastuste saamiseks kuut peamist meetodit: teiseste andmete analüüs, avalik konsultatsioon, poolstruktureeritud intervjuud, fookusrühm, juhtuuringud ja toetusesaajate uuring.

Vahehindamise kokkuvõte on esitatud komisjoni talituste töödokumendina, mis põhineb komisjoni tellitud välishindamisuuringu⁴ tulemustel ja muudel tõendiallikatel, eelkõige programmi tulemuslikkuse seire aruannetel, Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi iga-aastastel juhtimisaruannetel ning muudel asjakohastel hinnangutel.

Kooskõlas Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi käsitleva määruse artikliga 13 võetakse käesolevas aruandes Euroopa Parlamendi, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee ja avalikkuse jaoks kokku vahehindamise põhitulemused.

3. Põhitulemused ja saadud kogemused

Järgmistes punktides tutvustatakse järeldusi, milleni jõuti, hinnates kuut põhiaspekti: asjakohasus, tulemuslikkus, tõhusus, sidusus, Euroopa lisaväärtus ja programmi juhtimine.

Paraku esines hindamisel ilmselgeid piiranguid. 2016. aastaks oli lõpule viidud mõni üksik projekt, mistõttu olid kättesaadavad andmed piiratud. Teiste alustatud projektide kõikide väljunditeni jõudmiseks ja kogu mõju avaldamiseks ei olnud piisavalt aega. Vähe on ka võrdlusaluseid, kuna ei leidu ühtki programmi, mis oleks mahu ja ulatuse poolest võrreldav Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmiga. Seega tuleb programmi tulemuslikkust vaadelda seoses programmi rolliga laiemas tugisüsteemis, sealhulgas ELi ja riiklike poliitikaalgatuste kontekstis. Nende piirangute ületamiseks/leevendamiseks võrreldi vahehindamisel arvukaid hindamistõendite allikaid, kombineeriti kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid meetodeid ja vahendeid, tagati andmeallikate läbipaistvus ning võrreldi süstemaatiliselt järeldusi sidusrühmadelt saadud teabega.

Üks oluline järeldus, milleni hindamise käigus jõuti, on see, et Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi käsitlevas määruses oli vahehindamine määratud liiga varasele ajale. Tulevased hindamised tuleks kavandada nii, et analüüsi toetuseks oleks võimalik avalduda arvukamatel tulemustel ja laiemal mõjul.

3.1. Asjakohasus

Programmi asjakohasuse hindamisel peeti silmas programmi üldeesmärke, kolme tegevussuuna erieesmärke ja vahendite jaotamist nende vahel.

Hindamise käigus leidis kinnitust, et programmi põhjendused ja viis üldeesmärke on endiselt väga asjakohased, eriti kuna hinnatav ajavahemik langes finants- ja majanduskriisi järgsesse aega, mil toimus teretulnud, kuid aeglane taastumine, ning võttes arvesse suundumusi, mis tõenäoliselt mõjutavad ELi ka tulevastel aastatel. Näiteks seoses pagulaste ja rändajate suure sissevooluga ELi liikmesriikidesse on järsult suurenenud haavatavate inimeste arv, mistõttu nende edukast lõimimisest on saanud üks ELi põhiprioriteete.

⁴ Konsultatsioonifirma ICF Consulting tehtud toetavat välisuuringut koordineeris komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat muid komisjoni talitusi hõlmava talitustevahelise juhtrühma otsese järelevalve all.

Hoolimata kättesaadavate andmete piiratusest tehakse edusamme programmi kõikide üld- ja erieesmärkide saavutamisel. Programm on aidanud suurendada teadlikkust ELi poliitika panusest sotsiaalsesse kaasamisse ja vaesuse vähendamisse, parandada arusaama piiriülesest potentsiaalset tööhõive valdkonnas, kiiresti katsetada ja rakendada uuenduslikke meetmeid ning parandada juurdepääsu ettevõtluse jaoks mõeldud mikrorahastusele ja toele. Samuti on programm hõlbustanud võrdlevate uuringute, vahetuste ja suutlikkuse suurendamise kaudu poliitika muutmist, aidates erinevatel sidusrühmadel mõjutada sotsiaalmajanduslike poliitikameetmete väljatöötamist ja rakendamist programmis osalevates riikides.

Programmi asjakohasust ja mõju saaks siiski suurendada. Analüütilistes vahendites, levitamisüritustel ja uuenduslikes projektides tuleks keskenduda rohkem soolise võrdõiguslikkusega seotud küsimustele, noorte tööpuudusele, ebavõrdsusele (sissetulekute, hariduse ja oskuste vallas) ning võitlusele sotsiaalse tõrjutuse vastu, pöörates enam tähelepanu ülekantavusele ja sotsiaalse innovatsiooni laiendamise võimalusele.

Selles protsessis võivad mängida olulist rolli programmi „Progress“ tegevussuund ja mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuund, kus on seotud esikohale sotsiaalse kaasamisega seotud tegevus ja haavatavate rühmade, st sotsiaalse ja finantstõrjutuse ohus olevate inimeste juurdepääs rahastamisele. EURESe tegevussuuna raames tuleks jätkata selge majandusliku vajadusega rühmadele suunatud projektide rahastamist (nagu algatus „Sinu esimene EURESe töökoht“ ja piiriülesed partnerlused).

Vastastikuse õppega seotud tegevuse raames käsitletud teemad – nt noorte, varjupaigataotlejate, pagulaste ja pikaajaliste töötute tööturule lõimimise meetmed ning tulevikus vajaminevad oskused – olid igati kooskõlas prioriteetidega, mis on kindlaks määratud tööhõivesuunistes ja majanduspoliitika koordineerimise iga-aastase tsükli ehk Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhistes soovitusetes⁵. Euroopa poolaastat toetas ka muu Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmist rahastatud analüütiline tegevus, eelkõige *tööhõive ja sotsiaalarengu aruanne* ning *töøjõu-uuring*. Programmi raames toimivas analüütilises tegevuses tuleks seada esmatähtsaks kohale heade tavade vahetamine osalevate riikide poliitikakujundajate vahel läbi vastastikuse õppe, teadlikkuse suurendamise ja levitamise seotud tegevuse.

Eri riikide heade tavade laiem levitamine, sh sotsiaalse eksperimenteerimise laiem rakendamine tegevustasandil suurendab teadlikkust uuenduslikest tavadest ning aitab riiklikel ja kohalikel osalejatel pakkuda paremaid teenuseid ja tooteid. Seega on ELi tasandi võrgustike säilitamine ülioluline, et viia eri valitsemistasandite ja osalevate riikide erinevad poliitilised tegevuskavad omavahel kooskõlla.

Vahendite paindlikum jaotamine programmi kolme tegevussuuna vahel (programmi käsitlevas määruses praegu sätestatud minimaalsete soovituslike protsendimäärade asemel) jätaks rohkem võimalusi eelarvevahendeid tegevussuundade vahel vajaduse korral üle kanda. Sellest võiks olla eriti abi mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna puhul, kus kulutused on nõudluspõhised. Suurem paindlikkus suurendaks ka võimet reageerida tekkivatele vajadustele (nt sellised uued algatused nagu Euroopa solidaarsuskorpus,⁶ „Sotsiaaldialoogi uus algus“,⁷ Euroopa uus oskuste tegevuskava⁸ või Euroopa Töøjõuamet (ELA)⁹).

⁵ Vt tulemuslikkuse seire aruanne 2015–2016.

⁶ https://europa.eu/youth/solidarity_et.

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=1028>.

⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>.

⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1414&langId=en>.

3.2. Tulemuslikkus

Programmi kolme tegevussuuna tulemuslikkus tulemuste ja eesmärkide saavutamisel ning muutuste kaasatoomisel on erinev. Programmi „Progress“ tegevussuund on kõige tulemuslikum teabejagamise, vastastikuse õppe ja dialoogi hõlbustamisel ning võrreldavate ja analüütiliste teadmiste väljatöötamisel ja levitamisel. Üks EURESe tegevussuuna tulemuslikumaid tegevusi on olnud panustamine nõudluse ja pakkumise osas läbipaistva tööturu väljakujundamisse. Tõendid mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna kohta osutavad sellele, et Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi rahastamisvahendite toel on muutunud osalevates riikides rahastamine kättesaadavamaks ja juurdepääsetavamaks.

Finantsvahendajad on hõlmanud oma tegevusega haavatavad rühmad, kuid riikide vahel oli olulisi erinevusi. Enamikel juhtudel ei moodusta haavatavad rühmad enamikku lõplikest toetusesaajatest. Nad seisavad rahastamisele juurdepääsul endiselt silmitsi tõketega. Kõige viimaste iga-aastaste mõju kajastavate andmete põhjal (september 2016) on 35 % mikrolaenu võtjatest naised, üle 40 % on nooremad kui 30aastased või vanemad kui 50aastased, peaaegu 20 % on töötud (füüsilisest isikust ettevõtjaid või ettevõtjaid on 62 %) ja 10 % on sisserändaja taustaga (pärit väljastpoolt ELi). Arvukamates meetmetes tuleb keskenduda haavatavatele rühmadele ja seepärast tuleb uurida võimalust kehtestada neile meetmetele programmi ülejäänud rakendusajaks miinimumeesmärgid. Rahastamisvahendid on nõudluspõhised, seega peaks olema võimalik rakendada neid paindlikult, et rahuldada turu nõudlust. Kavandades tulevasi vahendeid, millega jõuda veelgi paremini haavatavate rühmadeni, võib kaaluda Euroopa Investeeringufondi jaoks poliitikapõhiseid stiimuleid.

Hindamise käigus selgitati välja mitu viisi, kuidas tulemuslikkust parandada. Programmi „Progress“ tegevussuuna raames tuleks – jätkates keskendumist sidusrühmade jaoks asjakohastele ja nende seas hinnatud poliitilistele teemadele (tööhõive ja töötingimused) – suurendada jõupingutusi sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimise vallas, vaadates läbi keskendumise sellele küsimusele ning projektide hindamise ja valimise menetlused ning lihtsustades selliste projektide laiendamist. EURESe tegevussuuna puhul tuleks kaaluda pikemat rakendusperioodi (vähemalt kaks aastat) koos meetmetega, millega vähendada halduskoormust projektikonkursside haldamisel, et võimaldada sidusrühmadel nõuetekohaselt koostada projekte, neid ellu viia, mõõta nende tulemuslikkust ja tagada nende jätkusuutlikkus. Mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna raames on programmi teiseks rakendusperioodiks soovitatud keskenduda rohkem haavatavatele rühmadele, nt seada eesmärk haavatavate rühmade osakaalu/arvu kohta projektikonkurssides.

3.3. Tõhusus

Hindamise käigus saadi teadmisi olemasolevate vahendite ja programmi eesmärkide kokkusobivuse kohta. Kui kättesaadavad rahalised vahendid olid piisavad, et viia ellu programmi „Progress“ tegevussuuna ja EURESe tegevussuuna tegevusi, siis kolmanda tegevussuuna mikrorahastamise komponendi jaoks ette nähtud eelarvevahendid olid liiga väiksed. Mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna osaks oleva Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi tagatisvahendi laialdane rakendamine avaldas survet tegevussuuna eelarvele ja selle tulemuse kasutati mikrorahastamise eelarvevahendid täielikult ära. Kuna sotsiaalse ettevõtluse komponendi jaoks on tavaliselt vaja märksa

suuremaid laene kui mikrorahastamise komponendi jaoks, anti laene vähem. See mõjutas allkirjastatud lepingute arvu¹⁰.

Selleks et korvata esimeseks rakendusperioodiks kolmandale sambale eraldatud eelarvevahendite ebapiisavust, võimaldati ette ära jaotada aastateks 2017–2020 ette nähtud eelarvevahendid ja teha need vahendid suure turunõudluse rahuldamiseks kiiremini kättesaadavaks. See eeljaotus oli võimalik tänu Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSD)¹¹ tagatisele. Seoses suure nõudlusega programmi tagatisvahendi järele eraldati 2017. aasta detsembris EFSDist mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna jaoks 100 miljonit eurot lisavahendeid. See toob kaasa programmi tagatisvahendi jaoks ette nähtud eelarveeraldiste üldmahu suurenemise, mis võimaldab Euroopa Investeeringufondil pakkuda märkimisväärselt rohkem rahastamist.

Programmi „Progress“ tegevussuuna tõhusust saaks veelgi suurendada, tehes muudatusi ning vähendades halduskoormust projektidele toetuse määramise ja projektide rakendamise etapis. Lisaks ei ole taotlejatele alati selge, kas kaasrahastus peaks väljenduma tööjõukuludes või rahas. Seda tuleks projektikonkursside hindamistingimustes selgitada.

EURESe tegevussuuna raames eraldati algselt kavandatud suuremad summad vabade töökohtade läbipaistvuse tagamiseks, et võtta kasutusele uued IT-lahendused. Teenuste arendamine ja pakkumine oli siiski suhteliselt stabiilne.

Kokkuvõttes võib öelda, et ehkki programmi kogueelarve on piisav, tuleks võimaldada suuremat paindlikkust vahendite ümberjaotamisel kolme tegevussuuna vahel, et viia miinimumini erinevused kavandatud ja tegelike kulukohustuste vahel ning tagada vajaduse korral eelarvevahendite optimaalne ülekandmine kolme tegevussuuna vahel.

3.4. Sidusus

Seoses programmi sidususega jäi hindamisel üldine mulje, et kolm varasemat programmi toodi Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi kokku lihtsustamise eesmärgil. Paraku jõuti hindamise käigus järeldusele, et hoolimata püüdlustest saavutada kõnealuse kolme tegevussuuna vahel koostoime, tegutsetakse neis tegevussuundades jätkuvalt võrdlemisi sõltumatult. Kõikide programmi raames elluviidavate tegevuste puhul tuleks keskenduda rohkem programmi sidususega kaasnedavale kasule ning soodustada arvukatele probleemidele valdkondadevaheliste lahenduste leidmist.

Mis puudutab kooskõla teiste ELi programmidega, siis on Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm kõige paremini kooskõlas Euroopa Sotsiaalfondiga (ESF). Programmi „Progress“ tegevussuund ja teised ELi programmid, nagu ESF, „Erasmus+“, „Horisont 2020“ ja COSME, täiendavad üksteist erieesmärkide, tegevuste ja toetusesaajate osas. Samuti avastati vastastikune täiendavus EURESe ja Euroopa territoriaalse koostöö programmi (Interreg) vahel. Mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuund paistab olevat kooskõlas ka muude ELi tasandi mikrorahastamise vahenditega. Nende kaudu

¹⁰ Kui 2014. aasta kulus sellele, et pidada Euroopa Investeeringufondiga läbirääkimisi uute rahastamisvahendite teemal, siis 2016. aasta septembriks oli allkirjastatud mikrokrediidi vahendajatega 33 lepingut väärtusega 50,3 miljonit eurot, mille tulemusel anti välja 13 021 mikrolaenu koguväärtusega 152 288 miljonit eurot. Saavutatud võimendus oli algse rahastusega võrreldes kolmekordne. Mikrokrediidi sektori toetamise kõrval eraldati 2015.–2016. aastal programmist esimesed vahendid ka sotsiaalsetele ettevõtetele ning finantsvahendajatega sõlmiti esimesed seitse lepingut väärtusega 9 miljonit eurot.

¹¹ Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond on algatus, mille käivitasid ühiselt Euroopa Investeeringuspanga (EIP) grupp ([Euroopa Investeeringuspank \(EIP\)](http://www.eif.org/what_we_do/efsi/index.htm)) ja Euroopa Investeeringufond ning Euroopa Komisjon, et aidata vähendada ELis praegust investeeringute puudujääki, kaasates strateegiliste investeeringute tegemisel erasektori vahendid; http://www.eif.org/what_we_do/efsi/index.htm.

toetatakse ettevõtjaid alates VKEdest (COSME finantstagatis) kuni suure turukapitalisatsiooniga ettevõtjateni (InnovFin), samas kui Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmist toetatakse vaid mikroettevõtjaid või sotsiaalseid ettevõtjaid. Samuti pakutakse nende kaudu suuremaid summasid (InnovFin ja COSME) ning mitmekesisemaid finantstooteid (nagu InnovFin'i programm). Nende vahendite rakendamisel keskendutakse konkreetsetele toetusesaajate rühmadele teatud riikides, samal ajal kui mikrorahastamise / sotsiaalse ettevõtluse tegevussuund hõlmab kõiki osalevaid riike.

Hoolimata Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi ja teiste ELi vahendite vahelisest vastastikusest täiendavusest takistavad suurema sidususe saavutamist erinevused sekkumisloogikas ja vahendeid reguleerivates eeskirjades. Erinevate eeskirjade (finantsmäärus rahastamisvahendite jaoks ja ühissätete määrus struktuurifondide jaoks) samaaegse kohaldamise tõttu on eri fondide vastastikust täiendavust keeruline ära kasutada. Tuleb sisse seada spetsiaalsed mehhanismid, et soodustada koostöötet ELi eri fondide vahel, näiteks võimaldada laiendada või võimendada ESFi rahaliste vahenditega Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi raames katsetatavat sotsiaalset eksperimenteerimist. Eeskirjade ühtlustamine võiks aidata võimalikult hästi ära kasutada sellise vastastikuse täiendavuse ja koostöö võimalusi.

Riikide tasandil ei avastatud programmi eesmärkide ning riiklike vahendite/programmide eesmärkide märkimisväärset kattumist. Eelkõige sidusrühmadega konsulteerimisel ilmnis üksmeel kõigi nende vahendite ELi tasandil säilitamise tähtsuse osas, isegi kui avastati ELi vahendite ja riiklike vahendite väikesed kattumised. Neid kattuvusi saaks vähendada, suurendades veelgi riiklike, piirkondlike ja kohalike sidusrühmade osalemist programmi raames elluviidavas tegevuses, andes neile vahendid ja ülekantavad/võrreldavad teadmised ning pakkudes neile tuge sotsiaalküsimustega seotud meetmete kavandamisel ja rakendamisel.

3.5. Euroopa lisaväärtus

Programm pakkus tänu oma ulatusele ja mahule võrreldes riikliku ja piirkondliku toetusega selget Euroopa lisaväärtust. Programmi rakendamise lõpetamine mõjutaks paljusid sektoreid. On ebatõenäoline, et muud riiklikud või piirkondlikud rahastamiskavad suudaksid toetada poliitikaga eksperimenteerimist erinevates osalevates riikides ja ELi tasandil loodud vabatahtlike võrgustikke, nii nagu seda teeb praegu Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm. Samuti on vaatlusalune programm kõige sobivam vahend selliste ELi-üleste väljundite jaoks nagu võrdlevad andmebaasid, uuringud ja vastastikuse õppega seotud tegevus, mis ei ole muudel juhtimistasanditel esmatähtis.

Peale selle ei ole olemas muid ELi vahendeid, mis oleksid kavandatud spetsiaalselt piiriüleste partnerlussuhete jaoks, ehkki ERFi Interregi programmidest võidakse toetada piirialadel elluviidavat tööhõivepoliitikat, kui asjaomased liikmesriigid on selle oma kavva võtnud. Ilma vaatlusaluse programmi raames toimuva rahastamiseta aeglustuks tõenäoliselt ka sotsiaalsete investeeringute turu toetamine, mille tulemusel tegeletakse kõikjal ELis vähem sotsiaalse ettevõtlusega ja kahaneks neis sektorites töövõimaluste arv. ELi toetus on selge märguanne, mis kutsub esile muudatused riigi tasandil ning aitab kanda riikide seas üle eksperditeadmisi ja oskusteavet.

Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm hõlmab enam kui pelk rahastamisvahendite haldamine: selle raames edendatakse mitmesuguseid meetmeid, millega arendada välja sotsiaalse rahastamise turgude ökosüsteem. Selliste meetmete hulka kuuluvad toetused sotsiaalse rahastamise pakkumise ja nõudluse poole arendamiseks, kuid samuti mitterahalised algatused, nagu *mikrokrediidi pakkumise käitumisjuhend*, mis aitab tõsta mikrorahastamise sektoris standardeid. See on kooskõlas komisjoni eesmärgiga suurendada

rahastamisvahendite kasutamist erasektori vahendite ligimeelitamisel ja soodustada süsteemsete muudatuste tegemist sotsiaalse rahastamise turgudel.

Vaja on siiski pidevaid jõupingutusi, eelkõige programmi raames toimuvast tegevusest teavitamise ja programmi tulemuste levitamise valdkonnas. Sidusrühmad on väga huvitatud lisateabe saamisest. Nad leiavad, et parema levitamise korral võiksid nad saada suurt kasu, eeskätt silmas pidades juurdepääsu rahastamisele, tulemustele, riigipõhistele näidetele ja headele tavadele, ajakohastatud veebisaitidele ja andmebaasidele, arvukamate keelte kasutamist teavitustegevuses ning sisu, mis on laiale publikule kättesaadavam.

3.6. Programmi juhtimine

Programmi rakendamist koordineerib Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi üksus, kes vastutab programmi rakendamise ja rahastamise kindlaksmääramise ning programmi elluviimisel tehtavate edusammude jälgimise ja hindamise eest. Üksust abistavad selle ülesande täitmisel peadirektoraadi tegevusüksuste koordinaatorid ning Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi komitee, kuhu kuulub igast osalevast riigist üks esindaja.

Hindamise käigus vaadeldi eelkõige nimetatud komitee rolli ning jõuti järeldusele, et sidusrühmade rolli ja vastutust, nagu ka osalemist ja teavitamist tuleks täiustada. Komitee liikmete meelest on vaja suuremat autoriteeti otsuste tegemisel ning suuremat isevastutust vahendite eraldamisel ja projektikonkursside kavandamise/teemade puhul¹².

Hindamisel leiti ka seda, et selleks, et süvendada komitee liikmete teadmisi tehnilistes küsimustes, oleksid kasulikud temaatilised töörühmad. Samuti ollakse seda meelt, et teatud teemade puhul võib olla kasulik kasutada aeg-ajalt ekspertide juhiseid. Hindamise käigus juhiti tähelepanu ka asjaolule, et komitee liikmetel ei ole piisavalt teavet oma riigis välja valitud ja rakendatavate projektide või pärast hindamismenetlust tagasi lükatud projektide kohta. Kandidaatidele tuleks anda tagasilükatud taotluste kohta rohkem tagasisidet, et aidata neil oma taotlusi täiustada. Komiteega tuleb aegsasti jagada rohkem teavet, et selle teabe saaks hõlpsasti edastada organisatsioonidele, kes võivad olla huvitatud osalemisest projektikonkurssidel.

Samamoodi peetakse vajalikuks teha rohkem koostööd teiste komiteedega, et vahetada teavet, ning pidada korrapärasemalt arutelusid Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi komitee ja komisjoni vahel.

4. Üldine järeldus

Vahehindamise käigus toodi esile mitu viisi, kuidas parandada Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi rakendamist enne praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõppu. Eelkõige tuleks selleks muuta programmi eelarve paindlikumaks, võtta sihikule konkreetset tuge vajavad rühmad, lihtsustada menetlusi, suurendada seesmist sidusust ja siduda programm teiste fondidega. Programmi asjakohasusele, tõhususele, sidususele, tulemuslikkusele ja Euroopa lisaväärtusele võiks avaldada konkreetset mõju eriti rahastamise suurem ühtlustamine. Seda saaks teha aastatel 2017–2020 ELi eri fonde siduvate asjakohaste seoste või uute mehhanismide kaudu.

Pärast 2020. aastat on tänu katusfondile, mis kannab nime Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja kuhu koondatakse kõik tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi

¹²Komitee roll peab olema kooskõlas aluslepingutega, rahastamiskavu käsitlevate finantsmääruse eeskirjadega ja komiteemenetluse õigusraamistikuga.

hallatavad vahendid (sh Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm¹³), tagatud toetusesaajatele üks hõlpsasti kasutatav liides, samuti väheneb sellega killustatus ja suureneb fondide vaheline koostoime, millega luuakse tingimused poliitika tulemuslikumaks rakendamiseks ja Euroopa lisaväärtuse tekkeks.

¹³ Vahehindamisel juhitati tähelepanu vajadusele suurendada programmi seestmist sidusust. ESF+ raames saavutatakse Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi tegevussuuna eesmärkide ja selle tegevussuuna rahastamise parem vastavus. Kui praeguse programmi „Progress“ tegevussuuna raames rahastatavate meetmete liigid ja eesmärgid ei muutu, kantakse praeguse Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi kolmanda tegevussuuna raames rakendatavad rahastamisvahendid üle InvestEU programmi, mis koondab suure hulga ELi rahastamisvahendeid, mille kaudu saab praegu toetada investeerimist ELi, ning EURESe liikuvusportaaliga seotud tegevus läheb üle Euroopa Tööjõuametile (ELA). Tegevus, mida viiakse ellu otsese eelarve täitmise raames (muu tegevus kui laenutegevus ning tööalase liikuvuse toetamine), jääb ESF+ / Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi tegevussuuna alla.